

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1738. usque ad annum 1740

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum, 1786

VD18 90119355

§. 19. Instructio Pastoralis Episcopi Posnaniensis pro Clero & populo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67878](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67878)

Sæc. XVIII.
A. C. 1739.

§. XIX.

Instructio Pastoralis Episcopi Posnanensis pro suo Clero & populo.

Postquam Theodorus Comes de Czartoryski antea Ploccensis Episcopus ad Posnaniensem Ecclesiam, ut supra meminimus, euectus erat, suum restaurandæ disciplinæ Zelum præclaro specimine hoc anno priusquam suam Diæcesim adiret, comprobavit; incitatus enim suorum Prædecessorum præcipue Tarli & Hofii exemplo, cum temporis iniquitas Synodum convocare non permetteret, Pastoralem confecit Instructionem, eamque Varsoviæ typis Serenissimæ Regiæ Majestatis & Reipublicæ publici juris fecit: sub hoc titulo: *Epistola Pastoralis celsissimi Principis ac Domini Domini Theodori Ducis in Klewan & Zukow Czartoryski Episcopi Posnaniensis ad universum Clerum & populum ejusdem Diæcesis.* Hujus synopsis adducere haud inutile erit. Complectitur hæc epistola, in qua nihil, quod longa deliberatione captoque prudentum consilio non sit mature discussum atque digestum contineri, testatur Episcopus, triginta & unum articulos, in quorum primo de Parochis per Archidiaconos visitandis

Cc 5

Epi-

Sæc. XVIII.

A. C. 1739

Episcopus præcepit, ut ejusmodi visitatio nono post publicatam hanc instructionem Mense fieret, & de peractis ad Eundem referretur: In secundo articulo agitur de officio & potestate Decanorum, quibus injunctum, ut intra bimestre omnes sui Decanatus Ecclesiarum visitarent, in earum temporalem & spirituales statum inquirerent, & unum desuper confectum exemplar in cujuslibet Ecclesiæ archivo relinquerent, alterum ad Episcopum transmitterent. Agebatur insuper in hoc articulo de *Congregationibus Decanalibus*, quarum formam & Ordinem Episcopus his decem capitibus absolvit. I. „Decanus „quilibet diem & locum eligat, qui „sibi pro habenda sui Decanatus *Congregatione* in Octobri proxime futuro „commodior videbitur, Literasque circulares, in quibus hujusmodi dies & „locus præfigatur ad viciniorem Parochum, hic ad alterum, & ita deinceps usque ad ultimum, mature transmittat. „

II. „His *Congregationibus* adesse „teneantur omnes Parochi eorumque „Vicarii, Scholarum etiam Rectores „& Cantores. Quodsi aliquis eorum „absentiæ causam habuerit legitimam, „nisi ea omnibus nota sit, per literas „aut nuntium hujusmodi causam ex-

„ponat: alioquin puniatur multa pe- Sæc. XVIII.
 „cuniaria pro culpa cujusque statuenda, A. C. 1739.
 „atque per Officiales Nostros irremis-
 „sibiliter exigenda, & Hospitali aut Ec-
 „clesiæ loci, in quo Congregatio ce-
 „lebrabitur, applicanda, agente pro ea
 „Decano, expensis ex eadem multa
 „deducendis.,

III. „Qui Congregationi adesse de-
 „bent, aut pridie, aut hora septima die
 „præfixo matutina, ad locum assigna-
 „tum adveniant; cantataque Missa de
 „Spiritu sancto, aut de officio diei (si
 „nimirum Votivam eo die celebrari
 „Rubricæ non permittant) Decanus
 „brevis & nitido sermone causas, &
 „fructus hujusmodi convocationis ex-
 „plicet.,

IV. „Unus e Sacerdotibus congre-
 „gatis, a Decano deputetur in Secre-
 „tarium Congregationis, qui acta hu-
 „jusmodi Conventus connotet, & cum
 „ipso Decano alteroque sacerdote ei
 „bene viso subscribat, ad Nos Officia-
 „lemve nostrum transmittenda.,

V. „Epistolam hanc Pastoralem di-
 „stinctâ voce per unum e Congregatis
 „sacerdotibus Decanus legi coram om-
 „nibus faciat. In hac tamen lectione
 „omitti poterunt articuli, qui Regula-
 „res & Moniales concernunt, si scilicet
 „illi, vel istæ intra fines Decanatus non
 „re-

Sæc. XVII. , reperiantur. Post perlectum quem
 A. C. 1739. „libet hujusce Epistolæ articulum, pauci
 „fiat: ut singuli, si quid circa illius ar-
 „ticuli materiam proponendum habue-
 „rint, proponant: resque statim a De-
 „cano & aliis Congregatis decidatur,
 „vel ad Nos Officialesve nostros remitte-
 „tatur, & in actis per Secretarium no-
 „tetur, priusquam ad alios articulos
 „legendos procedatur.,

VI. „Finita Epistolæ lectione con-
 „gregati, si quos casus explicatu diffi-
 „ciliores habuerint, singulatim propo-
 „nant, in quoque cum Decano & aliis
 „consilio, quod optimum & magis e re
 „videbitur, statuatur, & decidatur, &
 „in actis describatur, vel si majori in-
 „dagine egeat, ad Nos, aut Officiales
 „Nostros deferenda in actis similiter
 „adnotetur.,

VII. „Decanus si quid præterea mo-
 „nendum habuerit, aut si aliquis e Con-
 „gregatis correctione indigeat: moneat,
 „corrigat & instruat in Spiritu lenita-
 „tis, vel si id pravitas excessuum postu-
 „let, aut si corrigendus contumax fue-
 „rit, ad Nos, sive Vicarium Nostrum
 „Cardinalem deferat, & in acta Con-
 „gregationis referri curet.,

VIII. Nemo inter consulendum im-
 „modestis vocibus perstreperere, vanisve,
 „aut obstinatis disceptationibus con-
 „ten-

„tendere audeat: sed omnia sedate, Sæc. XVIII.
 „prudenter, brevibusque quantum fieri A. C. 1739.
 „poterit verbis, tractentur, & peragan-
 „tur.

IX. „Acta hujusmodi conventuum,
 „in libro per Decanum comparando,
 „conscribenda? penes ipsum Decanum,
 „aut si ita judicaverit, penes Congrega-
 „tionis Decanalæ Secretarium, rema-
 „neant. „

X. „Denique indicto per Decanum
 „alterius Congregationis post semestre
 „circiter habendæ loco & die, sumpta-
 „que sobria & frugali refectione, ad
 „propria discedatur. „

THEODORUS

Episcopus Posnaniensis.

In articulo III. *de consultationibus su-*
per casibus conscientie Episcopus manda-
 vit, ut ejusmodi consultationes Posna-
 niæ & Varsoviæ bis quolibet Mense in-
 stituantur, ibidemque ad utilitatem eo-
 rum, qui in tribunali pœnitentiæ arbi-
 tros ac judices conscientiarum agunt,
 de peculiaribus conscientie casibus
 conferatur: præscripsit etiam harum
 collationum methodum articulis se-
 quentibus I. „Inchoabuntur hujusmodi
 „Consultationes Varsoviæ in Seminario
 „Sanctæ Crucis, die Veneris, publica-
 „tionem

Sæc. XVIII , tionem præsentium proxime secutura
 A.C. 1739. , hora tertia pomeridiana , præfidente
 „ illius loci Præposito, qui præmissa Ab
 „ tiphona : *Veni Sancte &c.* cum versu
 „ oratione de Spiritu Sancto , utilita
 „ tem hujusmodi Consultationum , ee
 „ rumque necessitatem plana ac nervo
 „ oratione , solidisque argumentis de
 „ monstrare conabitur; tum pro argu
 „ mento futuræ consultationis , selectis
 „ ad id Theologiæ moralis materia, tres
 „ circa illam conscientiæ casus in scripto
 „ congregatis omnibus distribuendo præ
 „ ponet, & oretenus explicabit, atque
 „ aliquot e congregatis rogabit, ut ad
 „ illos in futura sessione resolvendos se
 „ præparare non graventur.

„ II. Post duas abhinc hebdomadas,
 „ die scilicet Veneris eadem hora in eo
 „ dem Seminario consultatio super dictis
 „ casibus habebitur, in qua præmissa ut
 „ prius precatiuncula , roganteque dicto
 „ Præposito , qui se ad resolvendos ca
 „ sus præpararunt, eos sigillatim resol
 „ vent, afferentque momenta ex Scrip
 „ tura Sacra, Sanctis Patribus, Con
 „ ciliis, summorum Pontificum Decre
 „ tis, jure canonico, ex probatissimis
 „ Autoribus, & ex Theologicis rationi
 „ bus ad sententiam suam firmandam
 „ petita, nitido brevique quoad fieri po
 „ terit sermone. Si qui præterea e Con
 „ gregatis

„gregatis super proposito casu aliquid Sæc. XVIII.
 „dicendum habeant, petita a Præsi- A. C. 1739.
 „dente licentia, paucis in medium affe-
 „rent. Tum præfatus Præpositus rem
 „concludet, resolutionem casus affe-
 „rendo, eamque momentis e fontibus
 „supra dictis assumptis confirmando,
 „& objecta, vel quæ in contrarium
 „obiici possent, diluendo. His perac-
 „tis Regens Seminarii insignis Collegia-
 „tæ Sancti Joannis, vel qui ejus loco
 „hujusmodi consultationi intererit, tres
 „alios casus super alia materia, quam
 „sibi elegerit, in futura consultatione
 „in suo Seminario habenda resolvendos
 „in scripto congregatis distribuendo
 „proponet, explicabit, eorumque ali-
 „quos rogabit, ut ad illos solide defi-
 „niendos parati sint.

„III. Altera Veneris die, quæ hanc
 „consultationem in quindena sequetur,
 „eadem hora ad Seminarium insignis
 „Collegiatæ Varsoviensis conventus fiet,
 „in quo eadem methodo Regens hujus-
 „ce Seminarii præmissis præmittendis
 „eos, qui ad casus resolvendos se præ-
 „pararunt rogabit, ut eorum resolutio-
 „nes in medium proferant, tum aliis
 „qui voluerint loqui permissis, objectis-
 „que solutis, casus ipsos decidet argu-
 „mentisque solidis decisionem datam
 „firma-

Sæc. XVIII. „firmabit. His peractis, Præpositus
A. C. 1739. „S. Crucis alios tres conscientiae causa
 „super materia per se electa proponet
 „in proxima consultatione decidenda
 „aliaque peraget, quæ sub finem Nunciaturæ
 „præscribuntur.

„IV. Hac methodo deinceps alter
 „nis diebus Veneris in Seminariis Sæc.
 „cti Joannis & Sanctæ Crucis consulta
 „tiones hujusmodi habebuntur: de
 „æstate quidem id est a 1. Aprilis ad
 „1. Novembris ab hora tertia pomeri
 „diana ad sextam: de Hyeme vero
 „est a 1. Novembris, ad ultimam Martii
 „tij, a secunda meridiana, ad quatuordecim
 „tam, id est tribus circiter horis durabunt.

„V. Dicitur Domini Præsidentes consulta
 „tationum, Secretarium aut singulum
 „suum, aut ambo communem consultant
 „tuent, cujus munus erit, ea quæ proponen
 „tationum adnotare, postea vero singulas
 „gulas consultationes meliori, quo fieri
 „poterit, modo, digestas scriptis man
 „dare, typis postea evulgandas. Quæ
 „re in loco consultationis statuentur
 „mensa, in qua ponentur libri a Præsidente
 „dente in casuum resolutione citandi,
 „omniaque ad scribendum necessaria.

„VI.

VI. „Nomina eorum, qui consulta- Sæc. XVIII.
 „tioni aderunt, quavis vice per secreta- A. C. 1739.
 „rium notabuntur, hæcque connotatio
 „quovis semestri ad Nos a Præsidenti-
 „bus deferetur.

VII. „Nemo in hujusmodi consulta-
 „tionibus nisi a Præside rogatus, aut
 „nisi ab eodem loquendi facultatem ob-
 „tinuerit, loquetur. Si vero, quibus lo-
 „quendi copia dabitur, nihil dicant,
 „quod ad rem propositam non faciat,
 „quodve aliorum contemptum, aut ni-
 „miam contentionem redoleat, alias a
 „Præside moneantur, & si pergant, silere
 „omnino jubeantur.

VIII. „Hæc omnia, quoad fieri po-
 „terit, observabuntur Posnaniæ in simi-
 „libus consultationibus, quarum tem-
 „pus, locum, atque Præsides assigna-
 „bimus, ubi primum ad illam civitatem
 „pervenerimus.

Postea recensuit peccata in hac Diæ-
 cesi Episcopo reservata hoc ordine:
 I. Levis percussio Clerici. II. Omne
 crimen Papæ reservatum, si fuerit oc-
 cultum.

III. „Incendium frugum, domorum,
 „si fiat ex deliberatâ voluntate. Pari-
 „ter consilium, auxilium ad id datum.

IV. „Peccatum, ob quod publica &
 „solennis pœnitentia est imponenda;
 Hist. Eccles. Tom. LXXVI. D d præ-

Sæc. XVIII. præcipue concubinitus, & adulterium
A. C. 1739. publicum.

V. „Blasphemia publica & notoria

VI. „Homicidium voluntarium, vel
 „realis alicujus membri abscissio.

VII. „Injectio manuum in Parentes

VIII. „Crimen falsi, cum quis vitia
 „scripturas, vel dat falsum testimonium
 „vel cum advocatus, aut Notarius in
 „strumenta partis adversæ, alteri parte
 „demonstrat, item monetæ, menturæ
 „rum, & ponderum falsificatio.

IX. „Sacrilgium, hoc est, rei sacre
 „cræ vel etiam profanæ in loco sacro per
 „furtum aut rapinam ablatio.

X. „Usurpatio bonorum post clericali
 „cos demortuos, sive testatos, sive in
 „testatos, si id fiat sine scitu & licentia
 „Nostra, vel officii Nostri.

XI. „Sacrilgium, divinationis, incantationis
 „tatio per tacitam, vel manifestam demonum
 „monis invocationem.

XII. „Procuratio abortus etiam ante
 „animationem fœtus.

XIII. „Oppressio infantium in lectis

XIV. „Incestus in primo & secundo
 „consanguinitatis & affinitatis gradu.

XV.

XV. „Violatio Monialis, vel sacrile- Sæc. XVIII.
 „gium cum eadem commissum. A. C. 1739.

XVI. „Peccatum Sodomiticum &
 „bestialitas. „

XVII. Detentio iniqua censuum, de-
 „cimarum, legatorum ad Ecclesias per-
 „tinentium. Notandum, quod Regu-
 „lares etiamsi vigore Privilegiorum suo-
 „rum a sancta Sede Apostolica conces-
 „sorum habeant facultatem absolvendi
 „a casibus Papæ reservatis, non pos-
 „sint tamen absolvere a casibus refer-
 „vatis Episcopo, nisi ad hoc specialem
 „ab eodem, vel ejus Vicario Generali
 „habuerint licentiam.

THEODORUS

Episcopus Posnaniensis.

In quarto articulo præscribitur *Re-*
sidentia Beneficiatorum, ubi etiam agitur
 de pluralitate beneficiorum, & in quinto
 articulo de *confessione & communione Pa-*
schali, atque *Bulla Cæncæ publicanda*: Sta-
 tuitur, eos, qui tempore Paschali con-
 fessionem & S. Communionem neglexe-
 rint, anathemate esse plectendos, &
 Bullam *in cæna Domini* quotannis feria
 quinta Hebdomadæ majoris coram po-
 pulo prælegendam: eapropter illam Epi-
 scopus Polonice redditam imprimi cu-
 ravit. VI. *Actum de fabrica Ecclesiæ.*

D d 2

VII.

Sæc. XVIII. VII. *De cæremoniis, ac suppelleçili sacra.*
 A. C. 1739. VIII. *De Baptismo*, ubi severe inhibetur

ne hæretici ullo pacto in Patrimos seſſigantur, Patrimini vero de ſpirituſuali affinitate contracta ſedulo admoneantur.
 IX. *De Sacramento pœnitentiæ*, in quo articulo Confessariis plures præſcribuntur Regulæ, & inter alias præcipue, ut damnum illatum ab inferente relaxari, toto ſtudio curent, peccata in confessione excepta nec ullo verbo, ullo ſigno nec alio quovis modo ſub pœna perpetuæ ſuſpentionis, perpetui carceris, & excommunicationis reveleſent, nec ſub ipſa confessione ad graviora peccata vel gemitu, excretionem, fronte ſigno crucis ſignata, aut in rugas contracta circumſtantibus peccati confeſſi ſuſpicionem ingerant: item ſi abſolutionem quibusdam ob confessionem nullam vel aliud vitium denegent, nihilominus ſuper illos preces quasdam fundant, crucemque eſforment, ne adſtantes abſolutionem fuiſſe denegatam ſuſpicari queant. X. Actum eſt de Sacramentis *Eucharistiæ & Miſſæ Parochiali, extremæ unctionis & XI. Matrimoni*, ubi ſub pœna ſuſpentionis prohibetur, ne ullus Sacerdos Sponſos *omiffis bannis* ſeu denuntiationibus conjungat, excepto caſu diſpenſationis ab Epifcopo impetratæ: ne vero matrimoni impedimenta cuiſpiam ſint

sint incognita, Episcopus ea in appen- Sæc. XVIII.
 dice hujus Instructionis in idiomate po- A. C. 1739.
 lonico enumeravit, & in festo Epipha-
 niæ, necnon in *Dominica in Albis* in
 omnibus urbibus & pagis bis in anno
 publice in Ecclesia populo prælegi ac
 explicari voluit. XII. *Actum de Sa-*
cramentalibus & cæremonialibus, ubi Epi-
 scopus fideles admoneri jussit, ut sa-
 lem, aquam, vinum, myrrham, au-
 rum, thuris grana, palmas &c. bene-
 dictas contra Diaboli infestationes, ad
 corporis & animæ salutem sacro ac re-
 ligioso cultu æstiment atque adhibe-
 ant. XIII. *De funeribus* præscriptum
 est, ut corpora nec diu nimis insepulta
 relinquuntur, nec repentina morte ob-
 ruti ante viginti quatuor horarum de-
 cursum sepeliantur: sedulo etiam ca-
 vendum esse, ne funeris expensæ ad
 pompam & luxum, sed potius ad pau-
 perum levamen & Missarum suffragia
 impendantur, nec piæ defunctorum fun-
 dationes perire sinantur. XIV. *De illi-*
citis exactionibus, ubi vetitum, ne quic-
 quam a poenitentibus aut communican-
 tibus exigatur, & in Baptismi & Matri-
 monii administratione duntaxat ultro
 oblata recipiantur, & circa exequias
 Hosii Episcopi statutum observetur.
 XV. *De Prædicatione Verbi Dei, & do-*
ctrina Christiana & de frequentandis Pa-
 rochiis,

Sæc. XVIII
A.C. 1739.

rochiis, ubi Episcopus declarat, quod Concilii Tridentini Catechismum in Polonicam linguam transferri & fidelibus ruri agentibus communicari, & explicari curaturus sit. XVI. De *Parochiis* & *Parochos visitandis*, ubi sancitum, ut quilibet Parochus post publicum suum ministerium suorum fidelium ædes visitet atque ad cujuslibet anni auspiciu[m] sedulo describat, quot in sua Parochia pagi, & in quolibet pago quot domus, & in qualibet domo quot personæ reperiantur, in qualibet autem domo incolas convocet, eosque circa articulos ad salutem necessarios, circa sanctæ Crucis signaculum, orationem Dominicam, salutationem Angelicam, symbolum Apostolicum, præcepta Dei & Ecclesiæ diligenter examinet, scelera corrigat, puniat &c. XVII. De *cura & administratione Hospitalium*. XVIII. De *Ordinandis*, ubi Episcopus crassam quorundam Clericorum ignorantiam deplorans, statuit, XIX. ut deinceps nullus, nisi saltem in quodam Diæcesis seminario studiis vacaverit, ad S. Ordines admittatur. XX. De *cura Sacerdotum infirmorum, eorumque testamentis*. XXI. De *vita & honestate Clericorum*, ubi serio omnibus Clericis injunctum, ut residuas temporis minutias unice S. Scripturæ aliorumque probatorum librorum

Sæc. XVIII. A. C. 1729 *tia sic habet: Nova miracula ad templa
 imagines aut reliquias quoruncumque san-
 ctorum, nisi sint recognita atque adhibita
 Theologorum consilio a nobis approbata
 regulares ne publicent; vota que oblata a
 delibus hoc nomine non recipiant nec appen-
 dant, nisi factis & circumstantiis ejus locis
 examinatis, & testimonio fide dignorum
 probatis, quæ in peculiari libro diligen-
 ter describantur.*

Quintæ autem Regulæ tenor est le-
 quens: Omnes quoque Regulares cujuscun-
 que ordinis, instituti aut Societatis, in
 tiam Jesu, monemus, ut ad normam con-
 stitutionis Gregorianæ in Synodo Provin-
 ciali Petricoriensi 1628. publicatæ, intra
 mensem a publicatione præsentium, iudicium
 conservatores e numero judicum synodali
 sibi eligant. Quod si id facere neglexerint,
 jurisdictioni nostræ sciant se fore subiectos.

In septima Regula agitur de Or-
 toriis privatis & osculo patenæ, circa
 quod hæc leguntur: Osculum patenæ
 post Missam, etiam a Capellanis ad alios
 Magnatum agentibus, nemini offeratur,
 præterquam Regi ejusque familiæ, necnon
 fundatoribus & collatoribus, in Ecclesiis
 quarum fundatores aut collatores sunt; ni-
 nime vero aliis personis laicis, in quacun-
 que dignitate constitutis, etiamsi fuerint in-
 signes locorum benefactores; honore isto in-
 solito

solis reservato, qui ecclesiam aut monasterium de novo fundarunt, vel hujusmodi fundatorum directi hæredes & successores sunt, idque sub pœnis arbitrio nostro irrogandis. Cæterum ne istis quidem hujusmodi osculum exhibendum erit, nisi prope altare, in quo celebratur, adsint. Sacerdotem enim in habitu sacro per ecclesiam circumcursare indecens omnino est.

Sæc. XVIII.
A. C. 1739.

In Regula autem undecima statuitur, ut Exorcistatus officium nemo exercere audeat, nisi ad id a nobis, aut vicario nostro expressam in scriptis habuerit facultatem. Illis vero, quibus hæc facultas concedetur, cujuscumque alterius Ritualis præterquam Romani, & in hoc regno per constitutiones Synodales approbati, necnon præcationum, ceremoniarum, observationum, balneorum, unktionum superstitionem redolentium usum severe, sub pœnis pro gravitate delicti infligendis interdiximus.

Reliqui articuli in polonico idiomate propositi agebant XXIII. de Monialibus, XXIV. de observatione Festorum XXV. de jejuniis XXVI. de hæreticis, ubi sancitum, quod si ex Dissidentibus quidam cum foemina Catholica, vel Catholicus cum hæretica matrimonium contrahit, vel longo jam antea tempore contraxit, eorum proles utriusque sexus in Catholica fide enutiantur &c. XXVII. de Judæis XXVIII. de Patronis Ecclesiarum,

Sæc. XVIII. earumque reparatione, item de Decimis
 A. C. 1739. XXIX. de miraculis, obsessis a dæmonibus,
 maleficis & strigibus, vulgo *Vpirowie*, seu
Vampiris, XXX. de rebus post obitum Cleri-
 corum relictis XXXI. de cura parvulo-
 rum. Porro ad calcem præclaræ In-
 jus Instructionis hæc addita leguntur
 Hanc igitur epistolam Nostram, ut om-
 nes Parochi, omnesque alii beneficiarii
 statim atque receperint, vocatis ad id Sa-
 cerdotibus omnibus ad eorum Ecclesiam
 manentibus attente legant, & quolibet Sa-
 tem trimestri similiter relegant, & ne de-
 pereat, invigilent, hortamur, ac in virtute
 sanctæ Obedientiæ præcipimus. Sciamus
 autem, se per Visitatores an harumce Vi-
 terarum contenta probe noverint, exami-
 nandos, & an executioni mandaverint,
 necnon an ea, quæ publicanda præscri-
 buntur, statis temporibus populo publica-
 verint, sedulo ab iisdem Visitoribus in-
 quirendum atque in Contravenientes serio
 animadvertendum &c.

In hac porro epistola id prorsus me-
 moratu dignissimum est, quod per ex-
 actam illius observantiam Posnaniensis
 Clerus & populus sensim ad majorem
 vitæ honestatem, severioris discipline
 studium, & morum compositionem tam
 luculenter reductus fuerit, ut Posna-
 nienses vicinis populis in virtutum cultu
 eminere viderentur. Tanti refert vel
 unius

unius Pastoris vigilans cura, zelus, & Sæc. XVIII.
 exempli sanctitas: A. C. 1739. Unde zelosissimo
 huic Præsuli Regulares merito festive
 applaudebant, edito programme gra-
 tulatorio, cui titulus: *Hannibal ad por-
 tas Metropolitanæ Majoris Poloniæ Urbis,
 militanti Ecclesiæ ad subsidium, triumphanti
 ad gloriam.* Præcipue notanda sunt
 hæc illius verba: „Optamus circum-
 „vallati undique tot hostium copiis,
 „quod mentibus Calvinii Lutherique im-
 „butis dogmatibus, principem sacrorum
 „dexterrimum! Optamus Præsulem,
 „qui non minus sceptri gloria fulcire
 „Diæcesin, quam ferri acie stiones ab
 „Ecclesiæ Romanæ planta refecare pos-
 „sit. Huc! huc adeste Ecclesiæ Ro-
 „manæ perduelles! vel miti ab inge-
 „nio discetis mansuescere, vel a forti
 „brachio timere flagitia. Accurritis?
 „ad primam oculorum Herculis nostri
 „aciem fremite Antæi! prostrati toties,
 „a casu surgentes semper. Trepidate
 „Hydræ! recisis toties capitibus pullu-
 „lantes. - Evaginato per Reges Ludo-
 „vicos Galliarum, Philippos Hispania-
 „rum, Cæsares Carolos, & sexcentos
 „alios, ense; ultra Gades pellebimini,
 „sed veluti struthiones ab ipso ferro vi-
 „res, & animum sumebatis - - Resi-
 „piscite! Aviti Pogoniæ ungula prote-
 „remini, nisi in catholicæ fidei dogma
 „&

Sæc. XVIII. „& nostram discefferitis in sententiam
 A. C. 1739. „Porro verticem subdetis! nisi caput
 „in obsequium fidei mancipaveritis. Sic
 „Christus ad Præfulem: Compello in
 „trare. Sic infulatus Pastor ad Christum
 „Oportet me illas adducere. Sic nos
 „utrique gratias persolvemus, si unum
 „Pastorem & unum ovile habuerimus
 „Habebimus! Restitues nobis Antistes
 „Celsissime prisca illa saluberrima tem-
 „pora, in quibus fatum illud domus
 „cum non vivebat, & quæ virus hoc
 „intra Regni viscera non fovebat
 „Fluent gemmis pensanda momenta,
 „abscissa membra ad unionem, & fidenter
 „reduceris orthodoxam &c.,

§. XX.

*Molestiæ Basileensi Episcopo ab ejus
 subditis irrogatæ.*

Jam integrum quinquennium tenuere
 dissidia, quibus Basileensis Episco-
 pus a Calvinianis suis subditis dire vexa-
 batur, seditionis flammam identidem
 magis magisque accendente Petro Pe-
 tignaco, qui apud rebelles tanta pollebat
 auctoritate, ut eum anno hujus sæculi
 trigesimo quinto Viennam eorum no-
 mine querelas contra Episcopum legiti-
 mum Dominum suum ad Cæsaris aures
 delaturum ablegarent, totamque suam fe-
 du.